

ната въ видъ на порой. И не е могло да бжде иначе подъ режима на единъ кралъ, който дотолкова обичалъ своя народъ, щото искалъ по едно врѣме да продаде или по-добръ да замѣни Чехия съ баварския кралъ за богатитѣ рейнски области.

Обаче всичко това толкова пагубно влияние на германизма още не засѣгнало самия коренъ на чешкия народъ и за негово голѣмо щастие пѣргавата му и съобразителната мисль много скоро и лесно се приспособила къмъ новитѣ обстоятелства и сама въ себе си създаде и развила зародишъ на неговъ собственъ духовенъ животъ. Подъ натиска на германизма сирѣчь се явява особенъ видъ литература, която е устрѣмена къмъ практическия животъ и отговаря на нуждитѣ на врѣмето. Тази литература е била тогава пазителка на чешката народностъ и като възбудила въ него една енергична и здрава реакция противъ германизма, тя не само че го е отървала отъ пълното понѣмчаване, което го заплашвало, но и очистила още цѣла Чехия отъ нѣмския елементъ. Чрѣзъ тази литература се разпространявала не само омраза противъ всичко нѣмско, но и съ съдържанието си тя е облагородявала още и народния духъ, подигала народното съзнание, закрѣпавала моралната му сила и покрай практическа посока тя го е уплътвала къмъ по-високи идеали на живота.

Обаче за голѣмо щастие на чешкия народъ въ врѣме на най-голѣмата за него опасностъ на чешкия престолъ се качва Карлъ IV., синъ на краля Яна, който е загиналъ геройски по авантуритѣ си въ битката при Кресси 1346 г. Съ Карла IV. се явява на чешкия небосклонъ една сияеща звѣзда отъ първъ разредъ, единъ кралъ, който макаръ отъ чуждо произхождение, надминалъ всичкитѣ си прѣдшественици по любовъ къмъ своя народъ и съ когото не може да се сравни нито единъ отъ неговитѣ наслѣдници до днешния день. Съ него почва една нова ера и то ера на слава и благоденствие на чешкия народъ. Цѣлиятъ му животъ е една редица отъ полезни наредби и благотворни прѣдприятия и всичкитѣ му дѣла и начинания сж насочени къмъ тѣлесното и духовно благо на народа, така щото съ пълно право заслужва прѣкора „баща на отечеството“ и до днешния день живѣе въ сръдцата на признателния си народъ.

Една отъ най-голѣмитѣ му заслуги е основанието на единъ университетъ въ Прага 1348 год., „за да не бждѣтъ принудени“ — както казва — неговитѣ вѣрни чехи, които ламтятъ за наука, да просятъ милостиня въ чужбина“. Основането на този университетъ, едничкиятъ тогава въ централна Европа, имаше голѣмо значение за чешкия народъ, защото тоя, като малочисленъ, можалъ да противостои на нѣмското влияние само тогава, ако въ културно отношение бжде равенъ на своитѣ съсѣди нѣмци. Обаче наредбата на тоя университетъ не отговаряла на политическото значение на чешкия народъ, понеже въ всичкитѣ въпроси, които се рѣшавали съ вишегласие, чешкитѣ професори и студенти сж били винаги въ меншество. Гласоподаванието сирѣчь ставало по народности и то така : студентитѣ отъ Бавария, Швабско, Франки и рейнскитѣ градове имали единъ гласъ ; Полаци, Лужичани, Руси, Литвинци сжщо единъ. Саксонци,